

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ВИМІР ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Фінансування освітніх інновацій у сучасних умовах виступає одним із ключових чинників стратегічного розвитку національної економіки, оскільки саме через інноваційно орієнтовану освіту здійснюється відтворення й оновлення людського капіталу як основного ресурсу суспільного поступу. Поглиблення процесів діджиталізації, цифровізації, інтеграції у європейський освітній простір, а також потреба у підготовці фахівців нового типу вимагають переосмислення фінансових механізмів підтримки інноваційної діяльності закладів освіти. Традиційна модель фінансування освіти, зорієнтована на витратний принцип, не відповідає стратегічним викликам сучасності. Необхідний перехід до концепції інвестицій у знання, у межах якої фінансування освітніх інновацій розглядається як довгостроковий інструмент розвитку інтелектуального потенціалу держави. Освітні інновації стають ключовим фактором розвитку людського капіталу [3], який визначає стратегічну конкурентоспроможність держави. Відповідно, фінансування таких інновацій виходить за межі традиційної бюджетної логіки і набуває ознак інтелектуально-інвестиційного процесу, спрямованого на створення, розповсюдження та ефективне використання знань. У цьому контексті фінансування освітніх інновацій виступає не лише як фінансова категорія, а як стратегічний інструмент [2] формування національного інтелектуального потенціалу, здатного забезпечити економічне зростання, соціальну стабільність та технологічну самодостатність країни.

Система фінансування освіти в Україні довгий час базувалася на витратному принципі, що передбачає переважно кошторисне фінансування без урахування кінцевих результатів діяльності освітніх інституцій. Така модель, характерна для адміністративно-розподільчої економіки, вона не стимулює інноваційного оновлення освітнього середовища [4], не заохочує університети до створення власних освітніх технологій і не забезпечує зв'язку між фінансовими вкладеннями та якістю людського капіталу. Водночас сучасна парадигма розвитку освіти вимагає перегляду фінансової архітектури освітньої системи, орієнтації її на результативність, ефективність та інноваційність.

У цьому контексті постає потреба у формуванні нової концепції фінансування освітніх інновацій, у центрі якої перебуває ідея стратегічного партнерства між державою, бізнесом, університетами та суспільством [4]. Запропонована концепція виходить із розуміння освіти як довгострокового інвестиційного активу суспільства, де фінансові потоки мають не просто покривати витрати, а капіталізувати знання, прискорювати дифузію інновацій і формувати стійкий людський капітал. Її ядро стає партнерська модель співтворення вартості між державою, бізнесом, університетами та громадянським суспільством: кожен із суб'єктів не лише фінансує, а й співуправляє, співвідповідає та співвимірює результати. Така модель передбачає диверсифікацію джерел фінансування, де поряд із державними бюджетними асигнуваннями важливу роль відіграють грантові програми [5], механізми державно-приватного партнерства, цільові фонди розвитку інноваційної освіти та інвестиції у стартапи освітнього типу. Фінансова підтримка має перетворюватися на механізм стимулювання інноваційної активності, що формує у закладах освіти мотивацію до створення та впровадження нових навчально-наукових технологій, цифрових рішень, когнітивно-аналітичних систем управління освітнім процесом.

Особливе місце у фінансовому забезпеченні інноваційної освіти належить аналітичному супроводу управлінських рішень, який визначає ефективність використання ресурсів і вплив інноваційних програм на розвиток людського капіталу. Обліково-аналітичне забезпечення у цій сфері має трансформуватися із системи статистичного спостереження у динамічну інформаційно-аналітичну платформу, що здатна моделювати сценарії впровадження

інновацій, оцінювати їхній соціально-економічний ефект та прогнозувати довгострокові результати у вимірі людського розвитку. Зокрема, впровадження інтегрованих аналітичних інструментів Business Intelligence, Data Science, когнітивної аналітики, дозволяє здійснювати глибоке оцінювання ефективності інноваційних освітніх проєктів, виявляти точки зростання та визначати пріоритети подальших фінансових інтервенцій.

Фінансування освітніх інновацій, за своєю сутністю, є не лише економічним механізмом підтримки навчальних і наукових процесів, а й стратегічною формою інвестування у людський капітал, що зумовлює якісні зміни у структурі знань, компетентностей і соціальної мобільності населення. У межах сучасної парадигми розвитку економіки знань освітні інновації виступають каталізатором перетворення інвестицій у знання на інвестиції в соціальну ефективність [1], що вимірюється не лише економічними показниками продуктивності, а й розширенням можливостей особистісного та професійного саморозвитку. Інвестування в інноваційні освітні моделі створює мультиплікативний ефект: кожна одиниця фінансового ресурсу, спрямована на підтримку інновацій, трансформується у підвищення інтелектуальної спроможності суспільства, зростання технологічної культури, посилення соціальної інтеграції та підвищення національної конкурентоспроможності.

Доведено, що зростання витрат на інноваційно орієнтовану освіту забезпечує підвищення продуктивності праці, розвиток підприємницьких компетентностей та розширення інноваційного потенціалу економіки. Відтак, індикатори ефективності фінансування освіти мають включати не лише показники бюджетного освоєння, а й параметри розвитку людського капіталу через рівень зайнятості випускників, якість професійних навичок, участь у наукових дослідженнях, створення інноваційних підприємств. Фінансування освітніх інновацій є не просто процесом ресурсного забезпечення закладів освіти, а механізмом стратегічного відтворення людського потенціалу [5], у межах якого економічна інвестиція набуває гуманітарного та цивілізаційного змісту. Від ефективності цих інвестицій залежить здатність держави генерувати нові знання, утримувати таланти, формувати активне громадянське суспільство та забезпечувати стійкий соціально-економічний розвиток у довгостроковій перспективі.

Особливої уваги заслуговує інституційний аспект фінансування освітніх інновацій, який передбачає побудову нормативно-правового, організаційного та методологічного середовища для стимулювання інноваційної активності університетів. Йдеться про необхідність запровадження механізмів оцінки інноваційної спроможності освітніх установ, розроблення прозорих критеріїв розподілу фінансових ресурсів, підвищення автономії університетів у прийнятті фінансових рішень і створення спеціалізованих фондів розвитку освітніх технологій. Інституційна стабільність і передбачуваність фінансової політики є запорукою довгострокового формування людського капіталу, адже вона створює сприятливе середовище для безперервності інноваційних процесів.

Невід'ємним чинником розвитку системи фінансування освітніх інновацій стає цифровізація фінансово-аналітичної інфраструктури освіти, яка відкриває нові можливості для інтеграції управлінських, аналітичних і фінансових функцій, що забезпечує безперервний зворотний зв'язок між управлінськими рішеннями, фінансовими потоками та результативністю інноваційної діяльності, значно підвищує адаптивність освітніх інституцій до змін зовнішнього середовища. Крім того, цифрова інфраструктура створює інституційно прозорий простір для залучення інвестицій та партнерських ресурсів. Вона виступає механізмом легітимізації фінансової діяльності університетів на міжнародному рівні, формуючи довіру донорів, грантодавців і приватних інвесторів до ефективності використання коштів. Прозорість фінансових операцій, відкриті аналітичні дашборди, публічні звіти про результати проєктів стають інструментами не лише підзвітності, а й репутаційного капіталу університету, який визначає його позиції у глобальних освітніх і наукових рейтингах.

Таким чином, фінансування освітніх інновацій у сучасних умовах має розглядатися як стратегічна складова політики формування людського капіталу, спрямована на створення економіки знань та забезпечення конкурентних переваг держави у довгостроковій

перспективі. Його ефективність визначається здатністю фінансових механізмів забезпечити збалансованість між ресурсними можливостями, аналітичною прозорістю та інноваційним результатом. Саме синергія фінансових стратегій, аналітичних технологій і освітніх інновацій формує нову парадигму розвитку людського капіталу динамічну, адаптивну, інтелектуально орієнтовану, здатну забезпечити економічне зростання навіть у контексті глобальної нестабільності та невизначеності.

Список використаних джерел

- 1 Антонюк В.П. (2021) Стратегія розвитку вищої освіти України в контексті вимог до людського капіталу та євроінтеграційних процесів. *Вісник економічної науки України*. № 1 (40). С. 113-119. <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/180112>
- 2 Гораш К. В., Боднар, А. М. (2023) Особливості створення інноваційного середовища закладу вищої освіти. *Професійно-прикладні дидактики*. № 1. С. 29–34. <https://doi.org/10.37406/2521-6449/2023-1-5>
- 3 Комар М. В. (2022) Аналіз трендів впровадження інноваційних технологій у вищу освіту України. *Академічні візії*. № 6-7. С. 17–30. <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/47>
- 4 Круглов В. В. (2025) Державно-приватне партнерство як інструмент модернізації системи вищої освіти в Україні. *Управління освітою*. № 1. <https://science.iea.gov.ua/2025-1-5-16/>
- 5 Чернега, В. (2023) Фінансове забезпечення закладів вищої освіти як інструмент соціально-економічного розвитку країни. *Економіка та суспільство*, № 47. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-81>

Плавкова Д. Д.,
PhD (економіка),

Лазарєв Б. С.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня освіти,

Кібка І. Ю.,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня освіти,
Університет митної справи та фінансів

АНТИМОНОПОЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Сучасний стан розвитку національних економічних систем характеризується посиленням процесів централізації капіталу та влади на окремих товарних і ресурсних ринках. Феномен монополізації, будучи невід’ємним атрибутом ринкового господарства, набуває нових рис під впливом глобалізаційних та інтеграційних тенденцій. В Україні, де ринкова інфраструктура перебуває у стані перманентного реформування, проблема надмірної концентрації економічної могутності окремих суб’єктів господарювання залишається однією з найбільш гострих.

Теоретичні аспекти антимонопольного регулювання цифрової економіки досліджуються і дискутуються в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених і дослідників: В. Апалькова, Д. Белла, С. Веретюк, Х. Екбіа, Л. Жукова тощо. На основі цілого ряду антимонопольних розслідувань, в світі розгортаються напружені дискусії щодо підходів і методів антимонопольного регулювання інформаційних технологій які стрімко змінюються і розвиваються. Цифрова економіка сьогодні характеризується монополією і високою концентрацією, а рівень монополізації ринків і ринкової влади цифрових монополій досяг аномальних розмірів [1].

Наукове видання

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА

Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції

11-12 червня 2026 р.

Видано в авторській редакції

Верстка М. Криворученко

Підписано до друку 09.07.2026. Формат 60×84/8
Друк. арк. 24,25. Зам. № 26-6015

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
03680, Україна, м. Київ, пр. Берестейський, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)

E-mail: litera@kneu.edu.ua

Упорядник:

Осипова О.І., канд. екон. наук, доцент кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики, КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Програмний комітет конференції

Голова програмного комітету: Лук'яненко Дмитро, д.е.н., професор, ректор КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна.

Члени програмного комітету:

Антонюк Лариса, д.е.н., професор, проректор з наукової роботи КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Сільченко Марина**, к.е.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та цифрової трансформації КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Ващаєв Сергій**, к.е.н., доцент, директор навчально-наукового інституту «Інститут інформаційних технологій в економіці КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Україна; **Великоіваненко Галина**, к.ф.-м.н., професор, завідувач кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Джалладова Ірада**, д.ф.-м.н., професор, завідувач кафедри системного аналізу та кібербезпеки КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Іванець Ірина**, к.е.н., доцент інституційної економіки Philipps Universität Marburg, Німеччина; **Ішук Ярослава**, к.е.н., доцент, доцент кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Красюк Юлія**, к.пед.н., доцент, завідувач кафедри інформатики та системології КНЕУ імені Вадима Гетьмана, координатор Інституту дистанційної освіти, Україна; **Кмитюк Тетяна**, к.е.н., доцент, доцент кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Мазур Маргарита**, к.е.н., доцент, доцент кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Майоре Гінта**, доктор технічних наук, генеральний директор компанії EcolGM Ltd, Латвія; **Матвійчук Андрій**, д.е.н., професор, професор кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, генеральний директор Наукового парку КНЕУ, Україна; **Осипова Ольга**, к.е.н., доцент, доцент кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Петухова Олена**, старший викладач кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Піскунова Олена**, д.е.н., професор, професор кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Покойовий Майкл**, Ph.D., доцент кафедри науки про дані, науковий співробітник Школи статистики науки про дані, Old Dominion University, США; **Притоманова Ольга**, д.ф.-м.н., професор, професор кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Ружечкова Мирослава**, професор, Uniwersytet w Białymstoku, Республіка Польща; **Скіцько Володимир**, к.е.н., доцент, доцент кафедри штучного інтелекту, моделювання та статистики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна; **Фомічов Олександр**, керівник проєктів Sustainability InnoCenter, Швеція.

Рекомендовано до електронного видання

*Вченою радою Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
Протокол № 10 від 30 червня 2026 р.*

Цифрова економіка [Електронний ресурс]: зб. матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, 11-12 червня 2026 р., м. Київ. – К.: КНЕУ, 2026. 582 с.
ISBN 978-966-926-608-8
DOI: <https://doi.org/10.33111/978-966-926-608-8>

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, проведеної на базі Інституту інформаційних технологій в економіці за участю Наукового парку КНЕУ, розкривають сутність трансформацій сучасної економіки, швидкого розвитку цифрових технологій та їх впровадження в секторах промисловості, бізнесі та державному управлінні для підвищення їх ефективності, конкурентоздатності, забезпечення сталого національного розвитку, зростання обсягів виробництва високотехнологічної продукції та благополуччя населення України.

УДК 330:004(06)

*Автори опублікованих статей несуть повну відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел та посилання на них та за всі інші відомості.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією організаційного комітету*

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*